

A Zöldek víziója a szociális Európáról

A keretek kijelölése

A Zöldek víziója: egy befogadó és kohéziós erővel bíró társadalom

Az Európai Zöldek egy olyan Európa mellett állnak ki, amely valamennyi polgár számára biztosítja az egyéni kibontakozás, annak sokféleségében az élet megalapozásának és a társadalmi részvételnek a lehetőségét. A polgároknak egyenlő lehetőségekkel és egyenlő jogokkal kell rendelkezniük, és biztosítani kell számukra a cselekvő szociálpolitika és a megbízható szociális védelem előnyeit. A mi szemléletünkben ezek éppolyan fontos célok, mint az ökológiai és gazdasági célkitűzések. A Zöldek elutasítják azt a neoliberális globalizációt, amely fokozza a bizonytalanságot és a mindenkit egymással szembe állító versenyt. Szolidaritás és felelősség: ezeket kell a befogadó és kohéziós erővel bíró társadalom sarokköveivé tennünk.

A társadalom felelőssége olyan feltételeket teremteni a polgárok számára, hogy kibontakoztathassák tehetségüket és megvalósíthassák törekvéseiket, hogy dönthessenek életükről és szerepet vállalhassanak a társadalomban. A társadalomnak kell gondoskodnia a mindenkit megillető szociális igazságosságról és társadalmi integrációról. Ez jelenti például az egészségügyi ellátáshoz, az oktatáshoz, a lakhatáshoz, a tisztességes munkához, a szociális szolgáltatásokhoz stb. való egyetemes hozzáférést. Egy erős jóléti rendszerre van szükségünk, hogy megvédjük a polgárokat a szociális kockázatokkal szemben. A társadalomnak biztosítani kell, hogy senkit sem ér megkülönböztetés neme, etnikai vagy társadalmi származása, vallása vagy meggyőződése, szexuális irányultsága vagy fogyatékosága miatt. Hasonlóképpen, ha a szociálpolitika célja az emberek alkalmassá tétele, akkor az egyedi megközelítéseket kell választania, elkerülve ezáltal az egy kaptafára kidolgozott megoldások csapdáját. Ha a társadalom fel akar nőni feladataihoz, jelentős pénzügyi és humán forrásokat kell áldoznia a szociálpolitikára. Számunkra, Zöldek számára ez az emberekbe való befektetést jelenti, nem pusztán a kormányzati költségvetésre háruló terhet. A szociálisan fenntartható társadalom a kormány feladatainak központi eleme. Neki kell meghatározni és érvényesítenie a szabályokat; neki kell megszerveznie a szociálpolitika finanszírozását és garantálnia az egyenlő hozzáférést. Mi, Zöldek a szociális biztonsági rendszerek privatizációjával szemben foglalunk állást.

A szociálisan fenntartható társadalom egyben közös felelősség is. A vállalkozások, intézmények és a szervezett civil társadalom fontos szerepet játszanak a szociálisan fenntartható társadalom megteremtésében, mivel ezek a szervezetek társszereplők az emberek élete fontos részeinek kialakításában – különösen a munka világát illetően. Azt várjuk tőlük, hogy tisztességes munkát kínáljanak, tegyék lehetővé a munka és a magánélet közötti fenntartható egyensúlyt, az egész életen át tartó tanulást... Emellett pedig kulcsfontosságú szerepet kell vállalniuk a szociálpolitikák finanszírozásához való pénzügyi hozzájárulásban.

Számunkra, Zöldek számára a befogadó és kohéziós erővel bíró társadalom nem egy egyirányú utca, amely az államtól a polgárok felé mutat. Úgy véljük, hogy mindannyian felelősséggel tartozunk saját életünkért, valamint egymás és a társadalom iránt. Azt szeretnénk, ha minden polgár szerepet vállalna a több szinten is tevékeny társadalomban, ahol a fizetett munka a részvétel egyik módja, de korántsem az egyetlen. Gondoskodás a hozzátartozókról, önkéntes munka, bekapcsolódás a közösségi kezdeményezésekbe... ezek mind-mind a részvétel formái, amelyek létfontosságúak a fenntartható társadalom szempontjából, és amelyeket ezért a társadalomnak el kell ismernie. A felelős polgárok szükséges elemei a szociálisan fenntartható társadalom megteremtésének. Ezért elengedhetetlen az ösztönzésük és a feltételek megteremtése ahhoz, hogy így cselekedjenek.

Szociálpolitikánk számos régóta kitűzött céljának megvalósítása – mint amilyen a nemek közötti különbségek áthidalása vagy a szegénység felszámolása – még várat magára. Mindezekon túl még új kihívások is felmerültek, köztük a foglalkoztatási mobilitás nagy aránya, a bizonytalan helyzetben lévő munkavállalók növekvő száma, a globalizáció megjelenése, a migráció és társadalmaink előregedése. Ezért van szükségünk szociálpolitikáink és finanszírozásuk nagyra törő átalakítására, mégpedig olyan jellegű átalakítására, amely a szolidaritást helyezi a középpontba.

A Zöldek szemében a szociális Európa felépítése az erős szociálpolitika kialakítását jelenti a kormányzat valamennyi szintjén – helyi, regionális, nemzeti szinten és az Európai Unió szintjén. A szociális Unió pedig azt jelenti, hogy a társadalmi integráció az EU politikájának egyik fő célkitűzésévé válik.

A merev, egységesített megoldások helyett egy olyan jóléti modellt támogatunk, amely esélyegyenlőséget biztosít az emberek számára, és lehetővé teszi számukra, hogy különböző módokon dönthessenek életükről.

Miért nem folytathatjuk a jelenlegi irányt?

Az európai társadalmak óriási kihívással szembesülnek. Európa gazdagabbnak tűnik, mint valaha, azonban a szegénység és a társadalmi kirekesztés egyre nő. Az elmúlt 20 évben a gazdaság megoszlása szinte az összes európai országban egyenlőtlenebbé vált: a GDP-ben a bérek relatív aránya csökkent a tőkéjével szemben, miközben a jövedelmi egyenlőtlenségek ugrásszerűen nőttek. Ugyanakkor a költségvetési hiány minimalizálására törekvő merev politikák és az adóverseny beszűkítette a kompenzáció és az újraelosztó szociálpolitika mozgásterét. A szociális normák terén a „lefelé húzó versengést” ösztönző globalizáció, az előregedő társadalom, a mélyreható technológiai változások, a növekvő társadalmi egyenlőtlenségek – csak hogy néhány olyan tényezőt említsünk, amelyek kihívás elé állítják az európai szolidaritás modelljét. További szociális zavart okoz, hogy az energiaválság miatt egekbe szöknek az olajárak és növekednek az élelmiszerárak.

A valóság az, hogy a Barroso által vezetett Bizottság, valamint a konzervatív többségű EU Tanács és az Európai Parlament nem adott választ ezekre a kihívásokra. Politikáik ehelyett egyre inkább aláásták az európai jóléti államokat. E tendencia egyik legújabb és igen jellemző példája a munkaidőről szóló irányelvre irányuló tanácsi javaslat, amely lehetővé tenné, hogy a heti munkaórák maximális száma átlagosan 60–65 vagy több legyen. A szolgáltatásokról szóló irányelv is jól mutatja azt az irányt, amerre a Bizottság halad. Még ha a véglegesen elfogadott irányelv messze el is távolodott az eredeti Bolkestein-javaslattól, abban még mindig számos kikaput található.

Nem fogadtak el olyan fontos intézkedéseket, mint a kiváló minőségű egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférést biztosítani hivatott, általános érdekű szolgáltatásokról szóló irányelv. A Bizottság José Manuel Barroso vezetése alatt egyre inkább abba az irányba mozdul el, hogy mellőzi a társadalmi integráció ügyét; a belső piac szabályai továbbra is prioritást élveznek az alapvető szociális jogokkal szemben.

Például – ahogy a szolgáltatásokról szóló irányelv vagy a pénzügyi spekuláció adóztatása esetében is – a Zöldek túl gyakran magukra maradtak abban, hogy hiteles alternatívát kínáljanak az Európa politikai napirendjét meghatározó konzervatív és neoliberális politikákkal szemben. Emellett sokan, akik egy szociális Európa iránti vágyuknak adnak hangot, valójában ellenzik az EU bármilyen szerepvállalását e téren.

Jelenleg a szociális területen az EU fő eszközévé a nyitott koordinációs módszer vált. Mindeddig ez a módszer nem volt sikeres Európa szociális dimenziójának megerősítésében, mivel az a Stabilitási és Növekedési Paktum egyoldalú gazdasági és költségvetési célkiűzéseinek és az egységes piacra vonatkozó lisszaboni menetrendnek volt alárendelve. Le kell számolnunk ezzel az alárendeltséggel, ha azt akarjuk, hogy a nyitott koordinációs módszer eredményes legyen.

Az Európai Zöldek erőteljes kritikával illetik az Európai Bíróság munkaerő-piaci ügyekben hozott legutóbbi határozatait is (Laval, Viking és Ruffert ügyek), amelyek aláássák a

munkavállalók szociális jogait és a szakszervezetek azon jogát, hogy a dolgozó emberek érdekei mellett szervezeten fellépjenek.

Nem folytathatjuk a jelenlegi irányvonalat; annak végzetes szociális következményei túlságosan is nyilvánvalóak.

Még ha az EU egyike is a világ gazdaságilag leginkább virágzó régióinak, a statisztikák azt mutatják, hogy Európa súlyos szegénységi problémával szembesül. Összességében 76 millió uniós polgár él a szegénységi küszöb alatt (a háztartás jövedelme kevesebb, mint a háztartások jövedelme országos középértékének 60%-a) és 36 millió polgárról jelenthető ki, hogy közvetlen közletről fenyegeti ez a veszély.

18 millió gyermek és 18 év alatti fiataikorú, illetve e népesség 20%-a van kitéve a szegénység veszélyének. Az utóbbi három évtizedben jelentős mértékben nőtt a gyermekszegénységi ráta, amely így valamennyi tagállamban magasabb, mint a népesség egészében. A szegénység kockázatának leginkább kitett gyermekek csonka családokban és migráns családokban élnek. Miközben az idősök helyzete általában véve javult az utóbbi évtizedekben, az idős emberek még mindig nagy számban élnek szegénységben. Az Európai Bizottság szerint minden hatodik idős ember – főként nők – szegénységben él.

A szegénység kéz a kézben jár a magas munkanélküliségi aránnyal. A fiatalok munkanélkülisége még mindig 20% körüli Európa-szerte, és kétszerese az általános munkanélküliségi rátának. Mindemellett Európában egyre nagyobb a dolgozó szegények aránya. Példaképpen, még ha nőtt is a nők foglalkoztatási aránya az elmúlt években, a szolgáltatási szektorban a nők számára létrehozott munkahelyek igen bizonytalanok és rosszul fizetettek. A férfiak 6,6%-ához képest, az EU-ban a dolgozó nők 30,5%-a végez részmunkaidős munkát; ezt a döntést gyakran a megfizethető gyermekgondozási létesítmények hiánya kényszeríti rájuk. Ráadásul egyre több ember kényszerül arra, hogy határozott időre szóló munkaszerződéseket fogadjon el, amelyek nem biztosítanak egyenlő szociális védelmet. Összességében a foglalkoztatottak mintegy 8%-a tekintendő olyan személynek, aki bizonytalan helyzete vagy az alacsony bérek miatt ki van téve a szegénység veszélyének.

A fokozottan tudásalapú gazdasággá való átalakulás folyamatával párhuzamosan nő annak a kockázata, hogy kettős társadalom alakul ki, mivel az alacsonyabb képzettségűek körében egyre több ember szembesül azzal a veszéllyel, hogy strukturális szempontból feleslegessé válik. Ugyanakkor oktatási rendszereink még nem képesek arra, hogy mindenki tehetségét kibontakoztassák. Számos országban az oktatás minősége megszenvedti a személyzet és a jó infrastruktúra hiányát. Ráadásul nem valósítják meg széles körben a folyamatos egyéni támogatást és az innovatív tanulási módszereket. Jelenleg a társadalmi háttér nagyban meghatározza a fiatalok tananyagát. Az alacsony jövedelmű családok gyermekei és az eltérő etnikai és kulturális háttérű gyermekek közül túl sokan hagyják el oktatási rendszereinket.

A polgárok munkavállalási, pihenési és tanulmányi célú mobilitásának egyre növekvő léptéke megköveteli az egészségügyi politikák és egészségügyi rendszerek jobb

koordinálását az EU-ban. Ezt az igény tovább erősíti a betegek és az egészségügyi szakemberek fokozódó mobilitása, akik határokon átnyúlóan keresnek és kínálnak egészségügyi ellátást. A jobb európai koordináció iránti igény egy olyan időszakban fokozódik, amikor EU-szerte az egészségügyi rendszerek egyre nagyobb nehézséggel szembesülnek a lakosság elvárásainak teljesítése terén, valamint az előregedő népesség, továbbá az elérhető erőforrások keretein belül az új egészségügyi technológiák és módszerek bevezetése tekintetében.

Egy erős európai szociálpolitikára van szükségünk, amely kiegészíti és támogatja a nemzeti jóléti rendszereket a szociális jogok szavatolásában és egy ténylegesen befogadó társadalom célkitűzésének megvalósításában.

Egy ténylegesen igazságos és fenntartható szociális Európának globális kitekintéssel is rendelkeznie kell. Romboló hatásúak a fejlődő országokkal szemben jelenleg folytatott tisztességtelen és agresszív kereskedelem- és migrációs politikák. Hosszú távon a jövedelem és a jólét kiegyensúlyozottabb elosztására van szükség, nem csak Európában, hanem az egész világon. E cél elérése érdekében az EU-nak azt az alapvető célkitűzést kell követnie, hogy a globalizáció és a fejlődés kiegyensúlyozott és méltányos modellje felé mutató alapvető átmenetet támogatja. A fejlődő országokkal fenntartott kapcsolatokban ez azt vonja magával, hogy a kereskedelmi kapcsolatok nem a viszonyosság elvén alapulnak, valamint hogy egyedi támogatást nyújtanak az emberi jogi, környezetvédelmi és a szociális fenntarthatósággal kapcsolatos normák teljesítésére. Mindezek mellett olyan politikákra van sürgős szükség, amelyek stabil és fejlesztésbarát pénzpiacokat teremtenek, több fejlesztési segítyt nyújtanak és egy átfogó humánbiztonsági stratégiát valósítanak meg.

Mit jelent a szociális Európa? Javaslataink

Az emberek számos különböző szerepben és különböző területeken vesznek részt a társadalomban: a család, a munka világa, a közösség, a társadalmi hálózatok, az oktatás, a piacok, a demokrácia stb. Az Európai Zöldek elismerik, hogy amennyiben ezen területek közül egyhez vagy többhöz nem lehetséges a tisztességes hozzáférés, az társadalmi szegregációhoz, majd pedig kirekesztéshez vezet. A kirekesztést elfogadó társadalom káros tagjai és saját maga számára is. A társadalom valamennyi tagjának társadalmi integrációja ezért nem csak morális szükségszerűség, hanem bármely polgár elidegeníthetetlen joga is, valamint egyben alapkövetelménye a szabad, részvételen alapuló és békés, ugyanakkor innovatív és dinamikus társadalomnak. A társadalmi integráció a nemek szempontjából kiegyensúlyozott és megkülönböztetésmentes társadalom előfeltétele is.

A társadalmi integrációról alkotott elképzelésünk felöleli az alapvető szociális jogokat, beleértve a jövedelemhez, a megfizethető lakhatáshoz, az egészségügyi ellátáshoz, az oktatáshoz, a

munkához, a jó környezethez, a kultúrához stb. való jogot is, továbbá garantálja a szociális biztonságot. Magában foglalja egyben a tisztességes munkajövedelmet, a kielégítő ellátásokat azok számára, akik azt igénylik, a közszolgáltatásokhoz, például a gyermekgondozáshoz való ingyenes hozzáférést, de az összes alapvető általános érdekű áruval és szolgáltatással kapcsolatos egyéni jogosultságokat is: ilyenek az energia, a víz, a fejlett tömegközlekedési rendszer által támogatott mobilitás; nyilvános helyek a gyermekek és a fiatalok számára, hogy megvalósíthassák elképzeléseiket, állami támogatás a lakások és nyilvános helyek környezetbarát átalakítására, az egészséges élelmiszerek, valamint a magas színvonalú, hasznos és korlátozásoktól mentes szociális támogatási szolgáltatások. Az élet több, mint a pusztán alvás, evés és munka.

Európában a jóléti állam megszervezése eddig nemzeti hatáskörbe tartozott. Bár véleményünk szerint az Európai Uniónak nem szabad arra törekednie, hogy egy egyenmegoldásokon alapuló jóléti államot hozzon létre, amely felváltja a nemzeti szinten érvényes rendszereket, mégis úgy véljük, hogy egyre nagyobb szerepet kell vállalnia ezen a területen. A Zöldek nem törekednek egy uniós szociális modell teljes körű harmonizációjára, sokkal inkább olyan minimum-előírásokra, amelyeket minden jóléti államnak teljesítenie kell. Ezen túl viszont a tagállamok különböző kultúrái és modelljei megmaradhatnak olyannak, amilyenek a polgárok azt szeretnék.

Először is, miközben növelni kívánjuk a társadalmi igazságosságot a tagállamokon belül és azok között is, úgy véljük, hogy az EU-nak fel kell lépnie a szociális normák konvergenciájának előmozdítása érdekében a tagjai között. Az EU-ban nincsenek másodrendű polgárok. Például mi, Zöldek úgy véljük, hogy az EU Stabilitási és Növekedési Paktumát egy másik paktumnak kell felváltania, amely figyelembe veszi a fenntartható fejlődés célkitűzéseit, amelyeket az uniós stratégia középpontjába kívánunk állítani. Konkrétan megfogalmazva, a stratégiának például kötelező célokat kell megállapítania az üvegházhatást okozó gázok kibocsátása, a foglalkoztatási ráta, a szegénységi küszöb – különösen a gyermekeket illetően – és a természeti tőke kimerülése stb. tekintetében. A gazdaság- és szociálpolitikának fenntarthatóbb és igazságos módon kell kiegészíteniük egymást.

Másodszor, mivel a szabad mozgás minden uniós polgár joga, sok tennivaló maradt még annak biztosítása érdekében, hogy az EU-ban jogszerűen tartózkodó személyek szilárd szociális védelemben részesüljenek, amikor egy másik tagállamban élnek, tanulnak, dolgoznak vagy ott egyszerűen csak látogatást tesznek.

Továbbá a szolidaritás kibővített fogalma szellemében a Zöldek úgy vélik, hogy az EU-nak bátorítania kell az együttműködést bármilyen számú tagállam között annak érdekében, hogy önkéntes alapon közös kezdeményezéseket alakítsanak ki a szociálpolitika területén.

A tisztességes jövedelem biztosítása

A gazdasági lehetőségek hiánya a társadalmi kirekesztés egyik fő tényezője. A foglalkoztatás nem az egyetlen módja a társadalomban való részvételnek, azonban jövedelmet biztosít, lehetővé teszi a társadalmi kapcsolatot, politikai és társadalmi szerveződésnek ad teret és számos esetben hozzáférést biztosít a szociális biztonsági ellátásokhoz. A társadalmi integráció szempontjából döntő fontosságú, hogy az egyén tisztességes jövedelemmel rendelkezzen, ezért mi Zöldek a lehető legnagyobb hozzáférést kívánunk biztosítani mindenkinek a tisztességes munkához, és jövedelmet (munkánélküli ellátások, szülői szabadság, nyugdíjak, szociális ellátások, diákoknak nyújtott támogatások stb.) kívánunk biztosítani az embereknek az élet azon időszakai során, amikor nem végeznek teljes munkaidős fizetett munkát.

A nem hagyományos foglalkoztatási formák véglegesen megjelentek a munka világában, és a munka fogalom meghatározása is megváltozott; összhangba kell hozni jogszabályainkat ezzel a ténnyel. Az ideiglenes munkavállalók, a projektmunkások és a vállalkozók szociális biztonsága gyenge lábakon áll. A felnőtt népesség jelentős aránya szembesül azzal, hogy peremhelyzetbe szorult a munkaerőpiacon: valamirevaló munkahely nem áll rendelkezésükre, a szociális biztonság feltételei pedig akadályozzák őket abban, hogy munkát tudjanak szerezni vagy vállalni. Olyan jóléti modellt kell létrehozunk, amely ugyanolyan biztonságot garantál például az ideiglenes munkavállalóknak, valamint azoknak, akik a szabadúszó munkát, a vállalkozást és az ösztöndíjakat kombinálják, mint a „szabályos” munkavállalóknak. A szociális biztonsági és adórendszer reformjára van szükségünk ahhoz, hogy javítsuk az alapvető biztonságot és ösztönözzük a munkavégzési tevékenységet.

Ezért mi, Zöldek, a következőket javasoljuk:

- **Tisztességes munkáért tisztességes fizetést:** lásd a „Jó munka” című fejezetet.
- A szociális biztonság által garantált, a szegénységi küszöböt meghaladó **minimális jövedelmet** minden rászoruló számára. E jövedelem magában foglalhat természetbeni juttatásokat is. Emellett a szociális biztonság javítása érdekében a Zöldek javasolják, hogy tanulmányozzuk az alapjövedelem modelljeinek lehetőségét és vonzatait, mérlegelve a feltételekhez kötöttség és az egyetemesség kérdéseit.
- **Hogy minden szociális biztonsági juttatást** az egy főre eső nemzeti jövedelem növekményei szerint **indexáljanak**, annak érdekében, hogy legalábbis egy állandó helyettesítési rátát biztosítsanak a szociális juttatások és egyéb jövedelmek között.
- **Igazságos és progresszív jövedelemadó:** a Zöldek véleménye szerint az egyenlőség biztosítása érdekében a jövedelemadózáásban figyelembe kell venni az összes jövedelemforrást. A minimális küszöbérték feletti jövedelmeket progresszívan kell megadóztatni annak biztosítása érdekében, hogy az emberek a fizetőképességük szerint

tesznek hozzájárulásokat. Az adókedvezményeknek szociálisan és környezeti szempontból igazságosnak kell lenniük, és ösztönözniük kell a fenntartható befektetéseket.

Általános érdekű szolgáltatások: az integráció alapvető előfeltétele és előmozdítója

A kohéziós erővel bíró és befogadó társadalom megvalósítása érdekében a kormányok feladata biztosítani, hogy valamennyi polgár számára rendelkezésre bocsássák és elérhetővé tegyék a kiváló minőségű általános érdekű szolgáltatások körét. E szolgáltatási körnek ki kell terjednie az egészségügyi ellátásra, az oktatásra, a szociális biztonságra, az energia- és vízellátásra, a tömegközlekedésre, a gyermekgondozásra, a hulladékkezelésre, az információs és kommunikációs hálózatokhoz való hozzáférésre, a postai szolgáltatásokra stb. Nyilvánvalóan az állami szektor a legalkalmasabb a közjavak előállítására, mint például az igazságügyi rendszer, a belső és külső biztonság, a közigazgatás, az infrastruktúra stb. Viszont néhány gazdasági tevékenységet is folytathatnak állami vállalatok, ha a közösség ezt ítéli meg a mindenki számára legjobb megoldásnak.

A Zöldek nem kötik magukat ideológiai állásponhoz a szolgáltatások és iparágak tulajdonjogát illetően, és véleményük szerint a különböző országok eltérő körülményei között eltérő megoldások lesznek megfelelőek. Amit mi szeretnénk, az az egyenlő és megfizethető hozzáférés, a magas színvonalú szolgáltatás, valamint a globális környezeti és szociális költségek beépítése. Megjegyezzük, hogy a közműszolgáltatások terén nincs egyértelmű empirikus bizonyíték arra, hogy a magánszektor a közszektornál mindenképpen jobban, hatékonyabban és hatásosabban látja el ezt a feladatot. Továbbá úgy véljük, hogy a közszolgáltatásoknak kiemelt szerepet kell játszaniuk a társadalmi kohézió biztosításában. Az olyan szektorokban, mint az oktatás, az egészségügy, a vízellátás és a tömegközlekedés, az állami szektornak továbbra is elsődleges szereplőnek kell maradnia, mivel a rideg piaci logika hajlamos arra, hogy kirekessze a legszegényebbeket, és további egyenlőtlenségeket teremtsen.

A piac megnyitása nem egy önmagáért való célkitűzés, hanem végső soron a kiváló minőségű egyetemes szolgáltatás megvalósítását elősegítő eszköz. Amennyiben ellentmondásba kerül egymással az egyetemes szolgáltatás és a liberalizáció célkitűzése, más eszközöket kell találni és alkalmazni az egyetemes szolgáltatás biztosítására. Döntő fontosságú biztosítani azt, hogy a közérdek elsőbbséget élvezzen a versenyszabályokkal szemben minden esetben, köztük a gazdasági szolgáltatások esetében is. A fenntartható fejlődés igenis megköveteli, hogy valamennyi tevékenység során – legyen szó gazdasági vagy nem gazdasági tevékenységről – figyelembe vegyék a közérdeket.

Ráadásul a közszolgáltatások liberalizálása és privatizálása – például a postai szolgáltatások és a tömegközlekedés esetében – számos alkalommal negatív hatást gyakorolt a foglalkoztatásra. Néhány országban a közszolgáltatások liberalizálása és privatizálása egyre nagyobb mértékben megkérdőjelezte a közszektorbeli foglalkoztatás általános jellemzőit, mint amilyen a nagy arányú szakszervezeti tagság, a kollektív megállapodások hatálya alá tartozó munkavállalók széles köre, valamint a viszonylag egységes foglalkoztatási feltételek és munkakörülmények.

Számos ágazatban és országban az új versenytársaknál nincsenek, vagy eltérő kollektív megállapodások vannak érvényben, és a haszon az alacsonyabb szintű foglalkoztatási normákból származik (alacsonyabb bérek és hosszabb vagy rugalmasabb munkaidő). Mivel ilyen szempontból nincsenek egyenlő versenyfeltételek, az a veszély fenyeget, hogy egy lefelé gyűrűző spirál indul el, amelynek eredményeként néhány szolgáltató bérdőmpinggel fogja javítani versenyképességét.

Ezért mi, Zöldek, a következőket javasoljuk:

- **Az víz- és energiaellátás garantált alapvető szintje:** A víz és az energia az élet alapvető szükségletei; a Zöldek támogatják, hogy egy garantált minimális mennyiséget biztosítsanak progresszív díjszabás mellett, ahol a mennyiséggel nő az ár is, ezzel ösztönözve a felelős erőforrás-használatot.
- **Az általános érdekű szolgáltatásokkal kapcsolatos döntéshozatal demokratizálása:** az egyenlő életlehetőségek biztosítása érdekében a politikai döntéshozóknak be kell vonniuk a polgárokat valamennyi általános érdekű szolgáltatás szolgáltatási szintjének és minőségi normáinak megvitatásába és meghatározásába. Minden egyes tagállamban a kormányoknak kell meghatározniuk az egyetemes szolgáltatási kötelezettséget, biztosítva az érintett érdekelt felek, köztük a fogyasztóvédelmi szervezetek és a szociális partnerek részvételét.
- **Tisztességes foglalkoztatási feltételek és munkakörülmények,** amelyek pozitívan hatnak a termelékenységre és a szolgáltatás minőségére. A kollektív megállapodások rendszerének ki kell terjednie az új szolgáltatókra is, amelyeknek szabályos munkaszerződéseket és tisztességes jövedelmet kell kínálniuk annak érdekében, hogy elkerüljék a dömpingfolyamatokat a liberalizált ágazatban.
- **Önálló meghatározása annak, hogy milyen módon kívánják megvalósítani a közszolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférést.** Lehetővé kell tenni a tagállamok számára, hogy területükön mindenhol megköveteljék a teljes körű egyetemes szolgáltatási kötelezettséget. Az egyes tagállamok döntésére van bízva, hogy miképpen biztosítják a közszolgáltatások minőségi normáit, például a postai szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférést a távoli és alacsony népsűrűségű területeken – akár állami monopóliumon, akár az egyetemes szolgáltatási

kötelezettség támogatásán keresztül az alacsony népsűrűségű területeken.

- **Uniós irányelv az általános érdekű szolgáltatásokról.** Az Európai Unió szociális dimenziójának kialakítása érdekében fontos, hogy uniós irányelvet fogadjanak el az általános érdekű szolgáltatásokról, amely szilárd és független jogalapot biztosít a közszolgáltatások számára, és megakadályozza, hogy a szabad piaci célok nyomják rá bélyegüket a közszolgáltatások előállítására és terjesztésére. Az általános érdekű szolgáltatások azok a szolgáltatások, amelyeket az illetékes állami hatóságok felügyelete alá vonnak a közszolgáltatások vagy az egyetemes szolgáltatási kötelezettségek rendszerének keretében.

Oktatás mint a fenntartható társadalom alapja

Az oktatás jóval több annál, mint egy oktatási szint elérése. Olyan kulcsfontosságú elem, amely minden személy számára lehetővé teszi képességeinek kibontakoztatását, valamint életének felépítését egy autonóm, önmegvalósító és szolidaritáson alapuló módon. Ez áll a középpontjában a Zöldek fenntartható társadalomról alkotott elképzelésének. Egy erkölcsi parancsról van szó, mivel minden ember egyenlő jogokkal születik, és az oktatás az a kulcsfontosságú eszköz, amellyel lebontható az a merev elv, miszerint az egyén életét szociális háttere határozza meg. Az oktatáshoz való, mindenkit megillető jog érvényesítése egyben alapvető követelmény is, ha egy olyan kreatív Európát kívánunk megvalósítani, amely teljes körűen vállalja szerepét és felelősségét a fenntartható világ kiépítésében. Ezért a kormányzati költségvetéseinkben prioritást kell kapnia az oktatásnak.

Társadalmaink számos betegségének – a kirekesztés, a megkülönböztetés, a munkanélküliség, a szegénység stb. – oka abban gyökerezik, hogy az oktatás kudarcot vallott. Az iskolák túlságosan is gyakran nem járnak sikerrel a gyermekek közötti társadalmi egyenlőtlenségek csökkentésében, sőt néha még súlyosbítják azokat. Az oktatás az a hely, ahol megkezdődik egy személy integrációja – vagy kirekesztése. Az oktatásnak ezért minden egyes személy sikerére törekednie kell, biztosítva, hogy mindenki megszerezhesse a tudást és készségeket, valamint megfelelő – intellektuális és gyakorlati – támogatást kapjon, valamint elkerülhető legyen, hogy a gyermekeket túl korán korlátozott oktatási rendszerek felé irányítsák.

A Zöldek szemében az oktatás nem csupán egy akadémiai koncepció. Az iskola egyben az a hely is, ahol a gyermek képes fejleszteni személyiségét és képességeit valamennyi területen, mint például a művészetek, a természet, a sport. Oktatási rendszereinknek a legfiatalabb kortól kezdve integrálnia kell ezeket a dimenziókat, és be kell építeniük a tapasztalati úton történő tanulást. Mindez erőteljesebb együttműködést igényel az oktatási intézmények és a helyi szövetségek számos típusa között.

Az óvoda, majd az iskola az első hely a családon kívül, ahol a gyermekek megtapasztalják a társadalmi életet. Nagymértékben ezek a helyek határozzák meg, hogy a gyermekek miként alakítják ki elképzelésüket a társadalomról. Ezért döntő fontosságú, hogy az oktatási intézmények olyan helyként működjenek, ahol az értékeket, például a demokráciát, a szolidaritást, az erőszakmentességet és az ökológiai tudatosságot nem csak tanítják, hanem minden nap megélik. Ebben az értelemben kulcsfontosságú számunkra, hogy valamennyi érdekelt fél – tanulók és hallgatók, tanárok, szülők és az érintett külső partnerek – kapcsolatban legyen az oktatási intézmények vezetésével. Továbbá az oktatási intézménynek kell lennie annak a helynek is, ahol az egyén elsajátítja a multikulturális társadalomban folytatandó életvitelt, és megtanulja értékelni a sokszínűséget és a kultúrák közötti cseréket. Az oktatási intézmények közötti erős, határokon átnyúló partnerségek kiváló eszközt jelentenek a hallgatók szemléletének gazdagításához és a nyitott gondolkodásmód elősegítéséhez.

Amellett, hogy a tanulás helyszínei, az oktatási intézmények olyan teret is jelentenek, ahol az emberek aktív életük jelentős részét töltik. Ezért biztonságos és egészséges munkakörnyezetet kell biztosítani számukra, ami az egyén személyisége és képességei kibontakoztatásának előfeltétele is.

Emellett az oktatás nem olyasvalami, amit az ember kizárólag a fiatal éveiben szerez meg; a változó világban idővel az egyének törekvései és igényei is változnak. Mindenkinek meg kell adni a lehetőséget, hogy egész élete során oktatásban részesülhessen.

Mivel az oktatás alapvető jog és szükséglet, mi, Zöldek teljes mértékben ellenezzük, hogy az oktatást a piaci mechanizmusok szabályozzák bármelyik szinten is. Az egyik legfontosabb általános érdekű szolgáltatásnak tekintjük az oktatást, így a kormányoknak a rövid távú gazdasági érdekektől függetlenül meg kell őrizniük felelősségüket az oktatási rendszereik célkitűzéseinek meghatározásában és abban, hogy megfelelő eszközöket biztosítsanak a célok megvalósításához. Ebben a keretrendszerben az oktatási intézményeknek olyan fokú autonómiát kell élvezniük, amelynek keretében maguk dönthetnek arról, hogy miként lehet a legjobban elérni a célkitűzéseket.

Ezért mi, Zöldek, a következőket javasoljuk:

- **Ingyenes oktatás:** a kormányoknak mindenki számára ingyenesen, megkülönböztetés nélkül biztosítaniuk kell az óvodát, valamint az alap- és középfokú iskolai oktatást. A felsőoktatásnak is ingyenesnek kell lennie; egyetlen ország sem engedheti meg magának, hogy elpazarolja erőforrásait, és csak a módos polgárainak garantálja a felsőoktatást.
- **Megkülönböztetés és szegregáció elleni intézkedések:** az iskolaelhagyók számának csökkenése érdekében a Zöldek támogatják az olyan (személyi, infrastrukturális) erőfeszítések megsokszorozását, amelyek célja lehetővé tenni a leginkább rászoruló

csoportok számára az oktatási rendszereinkbe történő tényleges beilleszkedést. Ezért támogatjuk az integráló erővel bíró iskolák létrehozását, amelyek célja összehozni és összetartani a különböző társadalmi háttérű tanulókat és hallgatókat. Pozitív megkülönböztetésben kell részesíteni az olyan iskolákat, amelyek etnikailag vagy szociálisan sokszínűbb térségekben helyezkednek el. Magának az oktatási tartalomnak is nyitottabbnak kell lennie a kulturális sokszínűségekre.

- Valamennyi oktatási intézménynek tevéleges szerepet kell játszania társadalmainkban a nemek közötti egyenlőség megvalósításában. Ez kiterjed arra, hogy az ezzel kapcsolatos témákat bevezetik a tantervekbe, a tantervben és a szövegekben leküzdik a szexista előítéleteket, valamint különleges figyelmet fordítanak a nemek közötti egyensúlyra a tanárok körében és az iskolák igazgató szerveiben. Az iskolában tevélegesen fel kell lépni a szexista előítéletekkel szemben.
- **Az óvodák átalakítása** a tanulás és mind a gyermekek, mind pedig a szülők közötti cserekapcsolat helyévé, ahol munkaértekezletet és egyéni konzultációt kínálnak a szülőknek oktatói szerepükkel kapcsolatban.
- **Több felsőfokú pedagógiai képzéssel rendelkező személyzet alkalmazása az óvodákban**
- **Megnyitni az utat az óvodákban és az iskolákban az inkább egyénileg meghatározott és projekteken alapuló tevékenységek előtt**, amelyek lehetővé teszik a „tapasztalati úton történő tanulást”.
- **Az egyéni támogatáson alapuló oktatás**, hogy kellő segítséget és iránymutatást adjanak a tanulóknak és hallgatóknak tanulási folyamataikban. Ez kisebb létszámú osztályokat, az iskolákban pedig több tanárt tesz szükségessé.
- **Iskolai anyagok kidolgozása, amelyek** a történelemről és a kultúráról alkotott **nemzeti szemléletet** egy európai és globális perspektívává **bővítik**.
- **A tanulók és hallgatók demokratikus részvétele** az iskoláik/egyetemeik forrásainak felhasználásáról és a tantervek prioritásairól hozott döntésekben.
- Minden hallgató számára nyitott és a tanulmányokban való aktív részvételhez kötött **oktatási támogatás**, hogy minden fiatal szociális háttérétől függetlenül megkezdhesse egyetemi tanulmányait.
- **Az EU hallgatói csereprogramjainak kiterjesztése mindenkire**: az oktatás terén az EU egyik sikertörténetévé váltak a különböző hallgatói csereprogramok (Erasmus,

Comenius stb.). A Zöldek támogatják ezek kiterjesztését és a határokon átnyúló tanulmányi programok bevezetését a transznacionális csere elmélyítése érdekében. Célkitűzésünk, hogy minden egyes európai diáknak (közép- vagy felsőfokú) tanulmányai alatt legalább egyszer lehetősége legyen részt venni az egyik ilyen programban. Emellett hasonló pénzügyi támogatást tartunk szükségesnek a szakmai életút során folytatandó oktatás és képzés céljából (pl. Leonardo da Vinci), különösen az alacsony képzettségű szektorokban. Képzettségi és gazdasági háttérétől függetlenül minden európai polgár számára lehetőséget kell teremteni arra, hogy külföldön éljen, tanuljon és dolgozzon.

- **A fenntartható fejlődést szem előtt tartó oktatás bátorítása:** mivel Európának esélye van arra, hogy vezető szereplővé váljon a fenntartható fejlődés valóra váltásában, a Zöldek kiállnak az olyan programok mellett, amelyek ösztönzik a hallgatókat, hogy az e célkitűzést támogató tanulmányok mellett döntsenek, mind a műszaki, mind pedig a bölcsészettudományok terén. Ugyanakkor a fenntartható fejlődést interdiszciplináris dimenzióként integrálni kell a tantervekbe.
- **Az egész életen át tartó tanulás** egy alapvető jog, amely valamennyi egyén számára (korától és társadalmi helyzetétől függetlenül), valamint a társadalom egésze számára előnyös. A kormányoknak alacsony küszöbű létesítményeket kell kialakítaniuk, amelyek különösen azokra összpontosítanak, akik nem érik el őket. Lásd még a „Jó munka” című fejezetet.
- **Továbbra is a kormányok viselik a teljes felelősséget az oktatási rendszerek finanszírozásáért**, a felsőoktatást is beleértve. Határozottan ellenezzük az EU versenyszabályainak olyan értelmezését, miszerint az ilyen jellegű finanszírozás megkülönböztető a magánszolgáltatókkal szemben. Hasonlóképpen az oktatási rendszerek minőségértékelésének és -ellenőrzésének is kifejezetten a kormányok hatáskörében kell maradnia, szemben a magán minősítő és akkreditáló ügynökségekkel.

Befogadó társadalom az idősek számára ...

Történelmi vívmány, hogy a növekvő jólétnek és a hosszabb várható élettartamnak köszönhetően az európai országokban a legtöbb embernek lehetősége nyílhat arra, hogy aktív évei után jólétben éljen. Még az európai országokban tapasztalható demográfiai változásokkal szembesülve is az Európai Zöldek egyenlő esélyeket kívánnak teremteni és biztosítani mindenki számára ahhoz, hogy tisztességes időskort élhessenek. Hiszünk abban, hogy valamennyi idős embert egyenlő esély illet meg saját élete megválasztásában és megteremtésében, valamint abban, hogy ameddig csak lehetséges, ezt megtegye. Ez a

felfogás részét képezi a kibontakozás és önmegvalósítás terén egyenlő esélyeket biztosító társadalomról alkotott elképzelésünknek. Kortól függetlenül minden polgár számára érvényesíteni kell azt a jogot, hogy felelősséget vállaljon saját életéért, és maga alakítsa ki azt.

A politikai társadalom felelőssége helyi, regionális, nemzeti és európai szinten mindezt biztosítani. Az idősök korántsem rendelkeznek egyenlő esélyekkel egyik európai országban sem; közös politikai felelősségünk egy olyan környezet megteremtése, amely elősegíti az idősök számára a folytonosságot, az önrendelkezést és a saját képességek kihasználását, valamint az identitás megőrzését.

Társadalmainkban a család és munka változó kultúrája miatt sok idős ember megfelelő támogatás nélkül marad, nem megfelelőek a szociális ellátó rendszerek, a kormányok pedig lefelé szorítják a közkiadásokat. Sok esetben az egyén vásárlóereje határozza meg azt, hogy kinek lesz a legjobb esélye olyan életet folytatni, amelyet szeretne. A minőségi állami ellátó létesítmények hiánya miatt az idős embereknek és családjaiknak egyedül kell szembenézniük ezekkel a helyzetekkel. A nyugdíjak terén tapasztalható egyre növekvő egyenlőtlenségek mellett ez egy új természetű szociális egyenlőtlenséget teremt az idősök életesélyei tekintetében az európai országokban.

Ezért mi, Zöldek, a következőket javasoljuk:

- **Megelőző intézkedések:** az Európai Zöldek az aktív évek során megvalósítandó megelőző intézkedésekre helyezik a hangsúlyt, az egészséges munkakörnyezetre és az olyan életvitelre, amely minimális megbetegedés mellett hosszú életet tesz lehetővé¹. Kiemelt jelentőséget tulajdonítunk az olyan megelőző intézkedéseknek, amelyeknek előnyös hatása van az életükben a legkisebb esélyekkel rendelkező társadalmi csoportokra.
- **A szükséges gyakorlati segítség, rehabilitáció és gondoskodás egyenlő alapon és ingyenesen.** A társadalomnak olyan módon kell biztosítania a szükséges gyakorlati segítséget, rehabilitációt és egyéni gondozást, amely javítja az idősök lehetőségét életvitelük megválasztására, ideértve az idősöket és másokat is bevonó szociális hálózatok kialakítását.
- **Rugalmas lakhatási létesítmények:** mi, Zöldek azt kívánjuk elérni, hogy minden idős ember számára lehetőséget nyíljon arra, hogy – amíg tud és akar – otthonában és függetlenül élhessen. A kormányoknak a lakhatás új típusait kell támogatniuk, mint amilyenek a több generációnak otthont adó házak, közösségi lakhatás stb. Olyan házépítési szabványokat kell ösztönözni, amelyek lehetővé teszik az egész életen át tartó lakhatást.

¹ A példákat lásd az egészségügyről, a munkakörülményekről stb. szóló fejezetekben.

- **Sokrétűbb gondozási rendszerek:** mivel a bevándorlók első generációja most vonul nyugdíjba, az idősgondozásnak valamennyi szolgáltatásában nagyobb mértékben kell alkalmazkodnia az etnikai sokszínűséghez. Az egyéni gondozásnak immár figyelembe kell vennie, hogy új szükségleteket és igényeket kell kielégítenie, pl. sajátos étkezési szabályok, vallási létesítmények stb.

... és a gyermekek számára

Az Európai Zöldek véleménye szerint valamennyi európai társadalom egyik legfontosabb célkitűzését kell képeznie, hogy minden gyermek számára javítsa és a lehető legteljesebbé tegye az életlehetőségeket. A gyermekeknek központi szerepet kell kapniuk a 21. század európai jóléti társadalmában, legalább két okból. Egyrészt az Európai Zöldek meggyőződése, hogy gyermekeink fejlődése önmagában is egy kiemelt cél, az elkövetkező generációkban mindenki számára lehetővé téve a társadalomban és a munkában való részvételt. Másrészt a maguk sokszínűségében az összes család támogatása, valamint a gyermekek fejlődése fontos társadalmi előnyökkel jár. Elősegíti társadalmunkban a generációk vegyülését; ez a módja annak, hogy erősítsük a generációk közötti szolidaritást; ez adja meg a szülőknek azt a tisztességes és vállalható lehetőséget, hogy összeegyeztessék a munkát, a szakmai előmenetelt és a családi életet, ily módon kezelve a nemi alapú megkülönböztetés gyökerét képező egyik fő okot. Végezetül pedig megkerülhetetlen, hogy befektessünk a személyes fejlődés biztosításába és az oktatás szintjének javításába valamennyi gyermek számára, ha olyan európai társadalmakat kívánunk építeni, amelyek képesek közreműködni a bolygónk előtt álló kihívások kezelésében.

Európa-szerte a szociálpolitika középpontjában még mindig azok a hagyományos nézetek állnak, amelyek értelmében a gyermekek gondozása és fejlődése egyedül a család felelőssége, és a család a kenyérkereső férfiből, valamint feleségéből áll. Ez kontraproduktív szemlélet, mivel a családok egyre bizonytalanabbá válnak, a nők dolgozni akarnak és szakmai előmenetelt kívánnak elérni, egyre több férfi szeretne részt venni a családi életben, az egykeresős családok pedig többé nem képesek biztosítani a méltányos életszínvonalat. A hagyományos nézetekhez és családpolitikához való ragaszkodás akadályozza a polgárok azon vágyának megoldását, hogy gyermekeket nevelhessenek, és csökkenti sok gyermek lehetőségeit az életben. Mindkét ügy egyre nagyobb jelentőséget kap a modern európai társadalmakban.

Az Európai Zöldek úgy vélik, hogy a politikai társadalom felelőssége helyi, regionális, nemzeti és európai szinten, hogy megszüntesse a gyermekvállalással járó szociális megszorításokat, és optimális lehetőségeket biztosítson a gyermekek fejlődéséhez.

Ezért mi, Zöldek, a következőket javasoljuk:

- **A gyermekszegénység megszüntetése.** A gazdasági szegénységtől és a jövedelembizonytalanságtól szenvedő családokban élő gyermekek nem csak a

ruházatnak, az egészséges élelemnek, a lakhatásnak és a szociális tevékenységeknek vannak szűkében. Rosszabb a hozzáférésük az oktatáshoz is, és kisebb az esélyük a személyes fejlődésre. Az Európai Zöldek a szegénység megszüntetésére kötelező célok meghatározását javasolják az elkövetkező 5 évre vonatkozóan.

- **A családi életet és a munka világát egyensúlyba hozó családbarát politikák.** Az Európai Zöldek a családi életet és a munka világát egyensúlyba hozó családbarát politikák, a munkavállalók számára pedig garantált jogok (pl. csökkentett munkaidő, otthoni munkavégzés, a munkavállalót szem előtt tartó rugalmas munkaszervezés stb.) bevezetését javasolják, hogy elősegítsék a felelősségteljes munkavégzés és a munkahelyen kívüli döntések, például a gyermeknevelés összehangolását.
- **Egyetemes és megfizethető gyermekgondozási ellátás minden számára.** A mindenkit megillető gyermekgondozási ellátás sokat nyom a latban a polgárok gyermekvállalási vágyát illetően. Ugyanakkor a gyermekgondozási ellátás hatékonyan akadályozza meg az életjövedelem csökkenését, és biztosítja az esélyegyenlőséget a munka világában, különösen a nők számára. Következésképpen az egyetemes és megfizethető gyermekgondozási ellátás hozzájárul a munkaerő növekedéséhez. Az EU kormányainak ezért ragaszkodniuk kell a lisszaboni stratégia részeként elfogadott célokhoz, amelyek szerint a gyermekgondozási ellátást egyetemessé és megfizethetővé kívánják tenni. Mi, Zöldek úgy gondoljuk, hogy a gyermekgondozásnak egyformán elérhetőnek kell lennie minden 3 év alatti gyermek esetében, az alacsony jövedelmű családoknál pedig ezt ingyenesen kell biztosítani. Azzal, hogy befektetünk a gyermekgondozási infrastruktúrába és a szolgáltatás minőségébe, hatékonyan hozzájárulunk a gyermekek szociális és kognitív készségeinek és személyiségének fejlődéséhez, egyenlő életlehetőségeket teremtve a jövő generációi számára, köztük a kirekesztés által leginkább veszélyeztetett gyermekeknek is.
- **Hosszabb szülési szabadság és legalább 12 hónapos fizetett szülői szabadság: Támogatjuk a Bizottság javaslatát, hogy az ILO ajánlásaival összhangban a szülési szabadság minimális időtartamát 14-ről 18 hétre növeljék, és fizessék ki a nőknek fizetésük 100%-át is a jelenlegi minimális összeg felett, amely legalább a táppénzzel egyenlő.** Annak érdekében, hogy a szülőknek megfelelő lehetősége legyen gyermekeik gondozására, anélkül, hogy le kellene mondaniuk a munkaerőpiacról, az Európai Zöldek javasolják a jelenlegi uniós irányelv meghaladását és azt, hogy a szülők legalább 12 hónap fizetett szülői szabadságra legyenek jogosultak. **Ösztönzőkre van szükség** mindkét szülő bátorítása érdekében, hogy vegyék igénybe ezt a szabadságot. A szülői szabadságot ezért meg kell osztani mindkét szülő között. A szülői szabadsághoz való jogot össze kell kapcsolni a munkahelybiztonsághoz való joggal, olyan intézkedéseken keresztül, amelyek megkönnyítik a munkába való visszatérést, és megakadályozzák a terhes nők megkülönböztetését.

....és a fogyatékkal élők számára

A fogyatékkal élő emberek nem tudnak önálló életet élni, ha nem rendelkeznek hozzáféréssel az élet minden szintjén (különös tekintettel az infrastruktúrára, mint például az iskola, a tömegközlekedés stb.). A fogyatékkal élő személyek számára a hozzáférhetőség egy pozitív alapvető jog, nem pedig sajnálat kérdése. A fogyatékkal élő személyeket megillető egyenlő jogokat be kell építeni a fejlesztési együttműködésbe.

A fogyatékkal élő emberek a világ népességének 10%-át teszik ki, 80%-uk a fejlődő országokban él. A fogyatékkal élő személyek jogairól szóló új ENSZ-egyezmény 2008. május 3-án lépett hatályba mint az első olyan jogilag kötelező erővel bíró nemzetközi okmány, amely a fogyatékkal élő emberek jogaival foglalkozik. Az ENSZ-egyezmény egyenlő jogokat biztosít a fogyatékkal élő emberek számára az élet és a politikák minden területén, ideértve a fejlesztési együttműködést is.

Ezért mi, Zöldek, a következőket javasoljuk:

- Az EU-nak el kell fogadnia a Bizottságnak a foglalkoztatás területén kívül a fogyatékoságon, koron, valláson vagy meggyőződésen és szexuális irányultságon alapuló megkülönböztetés elleni küzdelemről szóló irányelvre irányuló javaslatát.
- A fogyatékkal élő személyek esélyegyenlőségét be kell építeni valamennyi uniós politikába.
- A fogyatékkal élő személyek jogairól szóló új ENSZ-egyezményt gyorsan ratifikálni kell és végre kell hajtani, ezért:
- Európában a fejlesztési együttműködésnek támogatnia kell a fejlődő országokat azon törekvésükben, hogy érvényesítsék a fogyatékkal élők jogait az ENSZ-egyezmény 32. cikke szerint; a fogyatékkal élő emberek jogait ezért be kell építeni az EU fejlesztési együttműködési politikájába.

Jó munka – egy napjainkban beváltandó ígéret

A Zöldek támogatják a „jó munka” koncepcióját, amely egyesíti a magas szintű munkaügyi normákat azzal a mindenkire számára nyitva álló lehetőséggel, hogy beteljesítse saját vágyait és hozzájáruljon a fenntartható társadalomhoz.

A Zöldek számára a tisztességes munkakörülmények többet jelentenek az alapvető ILO munkaügyi előírások pusztá támogatásánál, amelyek magukban foglalják a munkavállalók tájékoztatáshoz és konzultációhoz való jogát, a kollektív tárgyalásokhoz és fellépéshez való jogot, az indokolatlan elbocsátás esetén biztosított védelmet, valamint az igazságos munkakörülményeket. Ezek a normák magukban foglalják a következőket is:

munkahelybiztonság, egészséges és biztonságos munkakörülmények, megfelelő mértékű és egyenlő fizetés, a munkavállalók erőteljes védelme, ésszerű munkaidő, egész életen át tartó tanulás, esélyegyenlőség, megkülönböztetésellenes intézkedések, a munkavállalók érdekérvényesítési és részvételi jogai, családbarát munkaszervezés, szabályozások a munka világának és a munkán kívüli életnek az összeegyeztetésére, a migráns munkavállalók integrációja, szociális biztonság és juttatások.

A Zöldek erőteljesen ellenzik azokat a jelenlegi tendenciákat, amelyek a rugalmasság és a versenyképesség nevében megnyirbálják a munkavállalói jogokat. Meggyőződésünk, hogy a magas szintű munkavállalói védelem és foglalkoztatási normák társadalmaink alapját képezik, és teljes mértékben összeegyeztethetők a magas szintű foglalkoztatással.

A tisztességes munkakörülmények biztosítása és a „jó munka” elképzelésének valóra váltása érdekében a Zöldek a következőket javasolják:

- **Rugalmasság teljes körű biztonsággal karöltve:** Az az elképzelés, hogy összekapcsoljuk a rugalmasságot a biztonsággal, valóban egy Zöld koncepció. A koncepció megfelelő szintű szociális védelmet, szociális biztonsági és munkanélküliségi ellátásokat, aktív munkaerő-piaci politikákat és képzési lehetőségeket/egész életen át tartó tanulóssal kapcsolatos lehetőségeket, valamint széles körű jóléti juttatásokat követel meg, beleértve az általános érdekű szolgáltatásokhoz való egyetemes hozzáférést is. Bár a „rugalmas biztonság” („flexicurity”) fogalmával túl gyakran élnek vissza, és a korlátok nélküli rugalmasságot és deregulációt leplezik vele. A rugalmasság ugyan fontos szempont ahhoz, hogy társadalmaink és gazdaságaink választ tudjanak adni a változó világ kihívásaira, a biztonság sem kevésbé fontos. A Zöldek szemében a dolgozó polgárokat és a munkaadókat képviselve a szociális partnerek közötti szilárd intézményesített párbeszéd kulcsfontosságú eszköze annak, hogy garantálják az említett célkitűzések közötti egyensúlyt. Ennek központi szerepet kell játszania a munkaerőpiac szabályainak és eszközeinek megformálásában (szerződéses feltételek, bérek, juttatások stb.). Mindez erős és reprezentatív szakszervezeteket követel meg. **Mi, Zöldek, a szakszervezeti mozgalom keretein belül egy sokkal inkább a szolidaritáson alapuló politikára törekszünk a nőkkel és a migránsokkal szemben, valamint egy befogadóbb politikai stratégiát támogatunk a foglalkoztatás nem hagyományos és szabálytalan formáival szemben.**
- **A munkaidő rugalmassága:** A rendszeres munkaidő fontos az életminőség, valamint a szakmai, családi és egyéb felelőségek közötti egyensúly megteremtésében. Ez magában foglalja az ésszerű heti munkaidőt, valamint azt a lehetőséget is, hogy egyénileg bizonyos időszakokra csökkentsék a munkaidőt, mind a nők, mind pedig a férfiak esetében. E tekintetben a munkaidőről szóló uniós irányelv legutóbbi felülvizsgálatakor az EU Tanácsa arra törekedett, hogy az **átlagos** heti munkaidő maximumát 48 órától heti 60, 65 vagy akár még több

órára emelje; a Zöldek ezt határozottan ellenzik. A munkaidővel kapcsolatos rendelkezéseknek kellő időt kell biztosítaniuk a polgároknak arra, hogy a munkahelyen kívül is tevékenykedhessenek, és a munkaidőt úgy kell megszervezni, hogy a munkahelyteremtés szempontjából a lehető legnagyobb hatást érje el. A részidős munka elsősorban a nők foglalkoztatására jellemző, mivel ez gyakran egy olyan kompromisszumos stratégia, amelyet a nők választanak az elérhető és megfizethető gyermekgondozási létesítmények és az eltartottakat gondozó létesítmények hiánya miatt.

- **Tisztességes minimálbér:** Annak érdekében, hogy a kizsákmányolástól megvédjék a munkavállalókat, különösen a legalapszintűbb képzettséggel rendelkezőket, valamint hogy kezeljék a szegénységet, a Zöldek minimálbér bevezetését javasolják az Európai Unió minden egyes országában. Az egyes országok mérlegelésére kell bízni, hogy milyen módon rögzítik a minimálbéreket, legyen az törvény vagy kollektív munkaügyi megállapodás különböző szinteken. Lehetővé kell tenni bizonyos fokú differenciálást is, pl. ágazatok vagy földrajzi térségek alapján. Ha ezzel hozzá kívánnak járulni az egyenlőség magasabb szintjéhez az európai országokban és azok között, a minimálbér szintjét az egyes országok átlagos bérszínvonalához kell viszonyítani. A hatékonyság érdekében fontos, hogy a minimálbérrre vonatkozó rendelkezéseket a nem hagyományos foglalkoztatásra is kiterjesszék.
- **Küzdelem a nemi alapú bérezési különbségek ellen:** Bár az EU-ban meglehetősen kiterjedt jogi keret szabályozza az egyenlő fizetést, a nemi alapú bérezési különbségek létezése valamennyi európai országban tény. létfontosságú konkrét célkitűzéseket megfogalmazni (lásd a jó munkához való hozzáférésről szóló szakaszt) és menetrendet kidolgozni a nemek közötti bérezési különbségek megszüntetésére európai szinten. Az egyenlő bérezéssel kapcsolatban olyan politikákat követelünk, amelyek célja kezelni a bérek terén jelentkező közvetlen vagy közvetett, nemi alapú megkülönböztetést; esélyegyenlőségi politikát követelünk, amelynek célja bátorítani a nőket a folyamatos foglalkoztatási mintákra, valamint deszegregálni a nemek szerinti foglalkoztatást; végül pedig olyan bérpolitikát követelünk, amelynek célja csökkenteni a bérek közötti egyenlőtlenséget és javítani az alacsonyan fizetett és/vagy főként a nők által végzett munkák javadalmazását az ágazatokban.
- **Egyenlő bánásmód és fizetés a kiküldött munkavállalók számára:** Mindenki számára biztosítani kell azt a jogot, hogy bárhol az EU-ban dolgozhasson, és több mint sajnálatos, hogy ezt az alapvető jogot nem alkalmazzák egységesen az EU valamennyi tagállamában. Azonban a munkavállalók és szolgáltatások szabad mozgását egyensúlyba kell hozni az alapvető jogokkal, valamint a kormányok és szakszervezetek arra irányuló lehetőségével, hogy biztosítsák a megkülönböztetésmentességet és az egyenlő bánásmódot. Nem hunyhatunk szemet afelett, hogy a kiküldött migráns munkavállalóknak kevesebbet fizetnek,

mint a hazai állampolgár munkavállalóknak azon az alapon, hogy az előbbieket „szolgáltatásnak” tekintik. Ráadásul az olyan helyzetek, amikor a fogadó ország munkavállalóit a kiküldött munkavállalók alacsony bére által teremtett verseny nyomasztja, idegengyűlölethez és az EU-val szembeni haraghoz vezethetnek, holott épp az ellenkezőjét akarták elérni. Ezért mindenkinek érdeke, hogy a munkavállalók egyenlő feltételekben részesüljenek, függetlenül attól, hogy az adott ország állampolgárai vagy migránsok-e. A Zöldek felszólítják a tagállamokat, hogy az egyenlő bánásmód elvét a kiküldetés első napjától kezdve alkalmazzák. Úgy véljük, hogy az uniós jogszabályokban végrehajtott változtatások révén biztosítanunk kell, hogy az azonos munkáért járó azonos fizetés elvét, a munkavállalói jogokat, beleértve a sztrájkjogot is, valamint a nemzeti vagy regionális szinten elfogadott kollektív megállapodásokat a belső piac szabályai nem semmisítik meg.

- **A szabálytalan foglalkoztatás elleni küzdelem:** Mivel a foglalkoztatás nem hagyományos formái akkor előnyösek a munkavállalók számára, ha illeszkednek a munkavállalók körülményeihez és önkéntesek, a Zöldek kritikusan szemlélik az ideiglenes munkaviszonyok, a foglalkoztatás szabálytalan feltételeinek és a nem előírás szerű szerződések növekvő számát. A nem hagyományos foglalkoztatást sokszor nem szabadon választják, és számos munkavállaló – különösen a fiatalok, migránsok és a nők – kívül marad az alapvető munkaügyi és szociális jogok alkalmazási körén, aláásva ezzel az egyenlő bánásmód elveit. Ezért elítéljük, ha – bármilyen kényszerítő gazdasági szükségszerűség hiányában – a szabályos munkaviszonyt a foglalkoztatás nem előírás szerű formáival váltják fel a munkavállalók és a köz kárára. A Zöldek javaslata az, hogy a szerződéses megállapodásoktól függetlenül valamennyi munkavállaló számára biztosítani kell az alapvető jogokat, mint például a megfelelő foglalkoztatási biztonságot és védelmet. Jogszabályokkal kell biztosítani, hogy haladéktalanul ugyanazokat az alapvető szabályokat és béreket alkalmazzák az ideiglenes munkavállalókra, mintha közvetlenül a vállalatok foglalkoztatnák őket.
- **A be nem jelentett munka elleni küzdelem:** A különböző uniós országokban az egyre inkább elterjedő be nem jelentett munka és feketegazdaság kárt okoz a gazdaságnak, védtelenné teszi a munkavállalókat, hátrányosan érinti a fogyasztókat, csökkenti az adóbevételeket és tisztességtelen versenyhez vezet a cégek között. Ezért világos és erőteljes koordinációra van szükség az EU kormányainak végrehajtó hatásai, munkaügyi ellenőrei és szakszervezetei, a szociális biztonsággal foglalkozó közigazgatási egységek és az adóhatóságok között. Bizonyos uniós polgárokra és harmadik országokból származó migráns munkavállalókra vonatkozóan a munkavállalási engedélyek kiadásának korlátozása az informális gazdaság növekedéséhez és a regisztrálatlan munkavállalók kizsákmányolásához vezet. Az alapvető emberi jogokon alapuló eszközökre és mechanizmusokra kell összpontosítanunk a kizsákmányolás elleni fellépés, az alvállalkozások és a munkavállalók kiszervezése során a felelősség

szabályozása, valamint a legális foglalkoztatás megkönnyítése érdekében. Követeljük, hogy az EU alkosson jogszabályt az önfoglalkoztatás és a gazdaságilag függő munkaviszony meghatározására, hogy fellépjen a „színlelt vállalkozásokkal” szemben, továbbá dolgozzon ki jogszabályt a „postafiók vállalatokkal” szembeni fellépés érdekében, amelyeket egyedül a céllal hoztak létre, hogy „szolgáltatásokat” nyújtsanak a fogadó országban az adott ország szabályai és szabályozásai teljes körű alkalmazásának kijátszása érdekében, különösen a béreket és a munkakörülményeket illetően.

- **Megkülönböztetésmentesség és a sokféleség kezelése:** Az esélyegyenlőséget és megkülönböztetésmentességet garantáló munkahely alapozza meg a fenntartható munkakörnyezetet. A Zöldek követelik az EU megkülönböztetésmentességről szóló irányelveinek megfelelő végrehajtását, a sokféleség kezelésének előmozdítását a munkahelyen, és javasolják egy európai feketelista összeállítását azokról a vállalatokról, amelyek megsértik az alapvető szociális és munkajogokat, köztük a megkülönböztetésmentességet előíró jogszabályokat.
- **Az egész életen át tartó tanulás:** Az egyéni képességek egész életen át tartó fejlesztése a legjobb módja mindenki számára annak, hogy jó munkához jusson. Az egyre inkább tudásalapúvá váló gazdaságban ez egyben megkerülhetetlen tényező is vállalkozásaink sikeréhez, továbbá alapvető érték társadalmaink számára az előttük álló kihívások kezelésében, különös tekintettel azokra a mélyreható változtatásokra, amelyeket be kell vezetnünk az éghajlatváltozás elleni küzdelem sikere érdekében. Ez minden emberre igaz minden ágazatban, még a személyi szolgáltatások terén is, ahol néhányan első benyomásként azt hihetik, hogy nincs szükség különleges szakismeretekre. Az egész életen át tartó tanulás alapvető módszer az alacsony fizetés elleni küzdelemben, valamint a termékek és szolgáltatások minőségének javításában. A Zöldek javasolják az egész életen át tartó tanuláshoz való, mindenkit megillető új jog bevezetését, amit az ezen a területen nagyobb összegben rendelkezésre bocsátott uniós források és különleges képzési programok támogatnának, de megfelelő jogszabály is, amely lehetővé teszi az egyének számára, hogy életük során mindig oktatásban vehessenek rész (pl. támogatás az egész életen át tartó tanulás rendszerei számára, rugalmasság, hogy a szakmai életút során alkotói szabadságot lehessen kivenni, munkáltatói kötelezettség, hogy biztosítsa vagy tegye lehetővé a fizetett oktatást stb.)

Ösztönöznünk mindenki hozzáférését a jó munkához

Mi, Zöldek magunkévá tesszük azt a célkitűzést, hogy kibontakoztassuk minden egyén képességeit, és bátorítsuk őket a foglalkoztatásban vagy önálló tevékenységekben való aktívabb részvételre önállóságuk és innovatív kapacitásaik fejlesztése révén. Másrészt hangsúlyozzuk, hogy a munkaerő-piaci részvétellel kapcsolatos felelősséget sohasem viselhetik egyedül az egyének, különösen akkor, ha a társadalom rászoruló csoportjaihoz tartoznak. A valóban „aktív szociális államban” az állami hatóságok felelőssége olyan keretet létrehozni, amelyben ösztönzik az egyéneket a munkaszerzésre, ugyanakkor védik az életminőségét és életszínvonalát még akkor is, ha nem sikerül állást találnia. Fokozni kell a munkaadók „aktivitását” is abban az értelemben, hogy ők is felelősséggel viseltetnek a tekintetben, hogy a társadalom fokozottan rászoruló csoportjai ne szakadjanak le. Egyaránt meg kell erősíteni a kormányok, a vállalatok és a magánszemélyek felelősségét.

Több tagállam viszonylag sikeresen vette fel a küzdelmet a tömeges munkanélküliséggel szemben; ezek azok az államok, amelyek kormányai képesek voltak egy védelmező, ugyanakkor a képességeket kibontakoztató keretrendszer kidolgozni az egyének számára. Sajnos az úgynevezett aktív politikák számos tagállamban főként a munkanélküliek üldözéséből álltak, amikor azoknak nem sikerült munkát találni. Miközben mi, Zöldek egyetértünk abban, hogy a visszaélésekkel szemben fel kell venni a küzdelmet, egyben úgy ítéljük meg, hogy szociálisan elmaradott és egyértelműen kontraproduktív megközelítés teljesen kizárni az egyéneket az összes szociális ellátásból.

Emellett, ahogy azt az előző fejezetben bemutattuk, a Zöldek nem osztják azt az elképzelést, hogy minden gazdasági tevékenység ugyanolyan értékű, és ezért a „munka egy munka”, amit a munkanélkülinek a munkakörülményektől, a tevékenységi körtől, valamint az otthon és a munkahely közötti földrajzi távolságtól függetlenül el kell fogadnia. E tényezők mindegyikét figyelembe kell venni a munkakereső egyéni helyzetének értékelésekor.

Végezetül pedig az állami hatóságoknak tartózkodniuk kell az adók és szociális kiadások feltétel nélküli csökkentésétől, ami csak adózási és szociális dömpinghez vezet. Sokkal hatékonyabb az a politika, amely a munkahelyteremtés és a vállalatok munkaerejének szociális összetétele függvényében szabályozza ezeket a költségeket.

Konkréten megfogalmazva, mi, Zöldek a következő 4, egymást kiegészítő szempontot illetően teszünk javaslatokat.

- **A tevékenységek létrehozásának ösztönzése:**
 - ✚ Az állami hatóságoknak kiemelten a zöld gazdaságba és olyan ágazatokba kell befektetniük, amelyek foglalkoztatásintenzívek és szociális hozzáadott értéket nyújtanak (személyi szolgáltatások, egészségügy, oktatás stb.).
 - ✚ Az állami hatóságoknak pozitív megkülönböztetést kell alkalmazniuk a szociális gazdaság javára (a nonprofit szektorban foglalkoztatott személyek szociális

költségeinek csökkentése, valamint olyan gazdasági tevékenységek tekintetében, amelyek teljesítik a szociális gazdaság kritériumait).

- ✚ Az állami hatóságoknak egységes helyi fejlesztési stratégiákat kell kidolgozniuk a helyi gazdasági, szociális és kulturális szereplők közötti partnerség alapján, hogy együttműködjenek a helyi igényekhez, forrásokhoz és sajátosságokhoz kapcsolódó tevékenységek fejlesztésében.

- **A munkavállalási készség ösztönzése:**

- ✚ Az állami hatóságoknak a szociális partnerekkel és az állami foglalkoztatási ügynökségekkel együtt meg kell határozniuk a foglalkoztatás és az integráció egységes és strukturált formáit, különösen a népesség rászoruló csoportjai számára.
- ✚ A strukturált formáknak nem csak a technikai készségek javítására kell összpontosítaniuk, hanem figyelembe kell venniük a kirekesztés különböző vetületeit is: lakhatás, egészségügy, kultúra, a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés, közlekedés stb.
- ✚ A képzési tartalomnak az alapkészségek elsajátítására (írás-olvasás stb.) és a személyes képességek kibontakoztatására (önbizalom) kell összpontosítaniuk; a formáknak magukban kell foglalniuk az összes lépést, a képzéstől a munkáig.
- ✚ Az állami hatóságoknak egy védő keretrendszert kell létrehozniuk, amely garantálja, hogy minden egyén megkapja a munkanélküli juttatásokat, amíg részt vesznek a strukturált foglalkoztatási és integrációs formák rendszerében, és amely fenntartja a feltételekhez nem kötött minimális jövedelemhez való jogot; a „rugalmas biztonság” fogalmában a „biztonságnak” kell elsőbbséget kapnia, a „rugalmasság” csak a második helyen áll, feltéve, hogy előzetesen megfelelő és hatékony védelmi rendszer jön létre.
- ✚ Egy munkahely nem fenntartható jellegét (tevékenység ágazata, munkakörülmények, az otthontól való távolság) megalapozott indokként kell elismerni, ami alapján a munkanélküli személy visszautasíthatja az állásajánlatot.

- **A munkaidő-megosztás ösztönzése:**

- ✚ Kollektív oldalon az állami hatóságoknak a szociális partnerekkel együtt arra kell törekedniük, hogy vagy nemzeti szinten, vagy ágazati szinten csökkentsék a

maximális munkaidőt; a jelenlegi politikai kontextust tekintve a prioritást az olyan politikák elutasítása képezi, amelyek növelni akarják a munkaidő felső határát („travailler plus pour gagner plus”).

- ✚ A munka termelékenysége a munkavállalók jólétével fokozódik. Mind az állami, mind pedig a magánszektor munkaadóinak lehetővé kell tenniük a munkavállalók számára, hogy élethelyzetüknek megfelelően maguk határozzák meg az idejük felhasználását, pl. hogy több szabadidőt akarnak a magasabb fizetség helyett. Ez különösen a kisgyermekes szülők számára lenne fontos. A tanulmányi szabadság és helyettesített szabadság szintén növeli mind a jólétet, mind pedig a termelékenységet.
- ✚ Az állami hatóságoknak a szociális partnerekkel együtt a progresszív nyugdíjazást kell előnyben részesíteniük, hogy ösztönözzék az idősebb munkavállalókat a munkaidő fokozatos csökkentésére, ahelyett, hogy a teljes munkaidős foglalkoztatásból közvetlenül a teljes nyugdíjazásba lépnének át.

- **A foglalkoztatáshoz való egyenlő hozzáférés ösztönzése:**

- ✚ A szülői költségeket egyenlő arányban kell megosztani az anya és az apa munkaadója között annak biztosítása érdekében, hogy a szociális biztonsággal kapcsolatos kifizetések ne jelentsenek nemek közötti megkülönböztetést.
- ✚ Adókedvezményekkel stb. kell támogatni az úgynevezett szociális vállalatokat, amely pl. tartós munkanélkülieket alkalmaznak.
- ✚ Az egyenlőség előmozdítható pozitívan megkülönböztető intézkedésekkel is. Az állami szektornak kell példát mutatnia azzal, hogy az azonos képzettségű és képességekkel rendelkező jelentkezők közül azt a nőt/férfit veszi fel, aki az alulreprezentált nemhez tartozik.
- ✚ Az állami hatóságoknak és szociális partnereknek tevélegesen küzdeniük kell a megkülönböztetés minden formájával szemben a munkaerőpiacon, és ösztönözniük kell a sokszínűség minden vetületét a munkahelyen, legyen szó etnikai származásról, nemekről, fogyatékosokról, vallásról vagy meggyőződésről, korról, szexuális irányultságról. Ezeket a gazdaság szempontjából sokkal inkább értéknek, mintsem tehernek kell tekinteni.

Fenntartható és egyetemes nyugdíjak

Mi, Európai Zöldek kijelentjük, hogy közös erőfeszítéseink egyik prioritásaként kezeljük majd az időskori szegénységgel szembeni küzdelmet, valamint a méltányos élet biztosítását az idősök számára.

Az idősök társadalmi osztálytól vagy státusztól független szociális biztonsága már jóval a modern jóléti állam létrejötte előtt is politikai cél volt. A szegénység mint az idősök széles körében elterjedt körülmény egyike azoknak a nagy szociális betegségeknek, amelynek megoldására a jóléti államot létrehozták. Mégis több mint egy évszázaddal a modern szociálpolitika kezdetei után egyetlen olyan európai ország sincs, ahol az idősök körében felszámolták volna a szegénységet. Az országok nagy előrelépéseket értek el ezen a téren, néhány országban pedig alacsonyabb a szegénység az idősebb generációk körében, mint a történelem során valaha. Ugyanakkor a szegénység növekedésének új tendenciáit is láthatjuk, illetve egyértelmű jeleit annak, hogy a szegénység markánsan nőni fog az elkövetkező 10–15 évben az idősök körében, ha azt nem sikerül ellenőrzésünk alá vonnunk.

Az egyes uniós tagállamok nyugdíjrendszerei sokfélék, fejlesztésük pedig e tagállamok politikai felelőssége. Másrésztől közös kihívások merülnek fel a nyugdíjrendszerekkel kapcsolatban, amelyekkel valamennyi társadalmunknak foglalkoznia kell.

Nem az Európai Zöld Párt feladata meghatározni a nyugdíjrendszerek felépítését, amelyek mélyen a nemzeti hagyományokban gyökereznek. Azonban a választott rendszertől függetlenül – miközben ellenezzük azt a piacorientált dogmát, hogy a nyugdíjrendszereket privatizálni kell ahhoz, hogy stabilak maradjanak a demográfiai és versenyfeltételek mellett –

a nyugdíjak fenntarthatóvá és valóban egyetemessé tétele érdekében mi, Zöldek a következőket javasoljuk:

- **A kormányoknak vállalniuk kell a felelősséget** az állami nyugdíjrendszerek megerősítésére és fenntarthatóvá tételére, mivel ezek a rendszerek egyetemesek és a szolidaritáson alapulnak;
- **Minden nyugdíjrendszernek biztosítania kell a szociális igazságosságot és a befogadást**, felülemelkedve azokon az alapvető hiányosságokon és hibákon, amelyek a szegénység alapját képezik az idősök körében. Legalapvetőbb követelésünk, hogy az *időskori szegénységgel szembeni védelemnek egyetemesnek kell lennie*, felölelve a nőket és férfiakat, a honos polgárokat és a migránsokat, a különböző szakmákkal rendelkező személyeket, azokat az embereket, akik sikeresen védték meg munkaviszonyukat, és másokat, akik a hosszú munkanélküliségtől szenvedtek vagy *sohasem volt fizetett munkájuk*. Hogy ezt a célt a nyugdíjrendszeren vagy a szociális ellátások rendszerén keresztül valósítják-e meg, az a tagállamok döntésén múlik.
- **Nem szabad szociálisan igazságtalan adózási ösztönzőket nyújtani a magán nyugdíjrendszereknek**

- **A nyugdíjkiadások növelésének szükségessége** egyike azoknak az okoknak, amelyek miatt el kell végezni a szociális biztonság finanszírozásának reformját, amellyel e dokumentum utolsó fejezetében foglalkozunk.
- **A nyugdíjalapok befektetéseinek átirányítása:** A nyugdíjalapokat jelenleg nagy arányban használják fel spekulációs céllal és a szociálisan felelőtlen és fenntarthatatlan tevékenységek finanszírozására; a Zöldek kötelező intézkedéseket követelnek, amelyek a nyugdíjalapok befektetéseit a fenntartható fejlődés és a szociálisan felelős tevékenységek felé irányítják át.
- **A nemek közötti igazságosság megvalósítása a nyugdíjrendszerekben:** Ameddig a nyugdíjrendszerek a munkaviszonyban eltöltött évek száma szerint nyújtanak transzfereket, a nők gyakran hátrányba kerülnek. A nemi alapú bérezési különbségek is ahhoz vezetnek, hogy a nőknek alacsonyabb a nyugdíja. Felül akarunk emelkedni ezen, mivel hiszünk a nemek közötti igazságosságban. Amint a bizonytalan munkakapcsolatok egyre több munkaerőpiacon elterjednek, a nehéz körülmények között dolgozók gyakran közvetlenül az időskori szegénység irányába haladnak. Ezen változtatni szeretnénk, mivel minden egyénnek a szegénységi küszöb feletti életszínvonalat kívánunk garantálni.
- **Ténylegesen egyetemessé kell tenni az állami nyugdíjrendszereket:** Mivel egyre több ember önálló tevékenységet folytat, így nem tagja a törvényileg előírt vagy vállalati nyugdíjrendszereknek, azonban nem keres eleget ahhoz, hogy magánfinanszírozású lehetőségeket választhasson, ezek az emberek egyre inkább a veszéllyel szembesülnek, hogy időskorban egyáltalán nem részesülnek majd védelemben. Mi változtatni kívánunk ezen azáltal, hogy bevonjuk ezeket a személyeket az állami nyugdíjrendszerekbe.
- **Az adókötelezettségek betartása mellett biztosítani kell a nyugdíjjogosultságok hordozhatóságát:** Mivel munkában töltött évei alatt egyre több ember mozog a különböző uniós tagállamok között, ők számos adminisztratív problémával szembesülnek, amennyiben biztosítani kívánják, hogy ne veszítsék el a már megszerzett időskori védelmet. El kívánjuk háritani ezt a problémát azáltal, hogy valamennyi nyugellátást hordozhatóvá tesszük az egész EU-ban, ugyanakkor biztosítva minden egyén adókötelezettségeinek tiszteletben tartását.
- **Mindenkinek biztosítani kell a harmadik korhoz való jogot:** Az állami nyugdíjrendszereknek, a magán nyugdíjprogramoknak és a jobb egészségügyi körülményeknek köszönhetően az EU tagállamaiban egyre több ember szabadon dönthet időskoráról, **azaz hogy méltányos életet élhessen nyugdíjazása és aközött, amikor súlyos betegség rendíti meg egészségét.** Ez a lehetőség nem adott másoknál, akiknek kevésbé egészséges életévei voltak, és akik kevés nyugdíjjal rendelkeznek, vagy egyáltalán nem kapnak nyugdíjat. Olyan rugalmas nyugdíjrendszereket kívánunk kialakítani, amelyek mindenki számára biztosítják az időskorhoz való jogot. Ez néhányak számára előnyugdíjazási lehetőséggel járhat, mások számára pedig a halasztott nyugdíj

lehetőségével.

- **Az EU-tagállamok együttműködésének erősítése:** Az uniós tagállamok kormányainak meg kell állapodniuk abban, hogy az EU-n belül létrehoznak egy évenkénti kölcsönös jelentéstételi és tárgyalási mechanizmust a nyugdíjrendszereikről. E mechanizmus nagyobb átláthatóságot hivatott teremteni, és lehetővé kell tennie a különböző hatékonysági fokok összehasonlítását, amelyekkel a nemzeti nyugdíjrendszerek enyhíteni kívánják a szegénység problémáját, különösen a hátrányosabb helyzetű csoportokban, mint amilyenek az idős nők, a migránsok, a nagy családos szülők, a bizonytalan munkaviszonnyal rendelkező vagy munkanélküli személyek. Az Európai Parlamentet és a nemzeti parlamenteket fel kell kérni a jelentések megvitatására, ily módon segítve az utóbbiakat olyan jogszabályok kidolgozásában, amelyek hozzájárulhatnak az időskori szegénység problémájának megoldásához.

Jó egészségben élni – egy alapvető emberi jog

A jó egészség a jó élet alapvető feltétele, a Zöldek szemében pedig az egészségünk károsodásának megelőzése az első lépés e cél megvalósítása felé. Egészségünket befolyásolja a környezet, különösen a víz és a légkör minősége. Társadalmaink olyan léptékben szembesülnek betegségekkel, például a rákkal, hogy a betegségek váltak a halálozás fő okává. Az éghajlatváltozás új egészségügyi kihívások elé állít minket, mivel a betegségminták megváltoznak, a magas nyári hőmérséklet pedig hátrányosan érinti a sérülékeny csoportokat. Az általunk fogyasztott élelmiszer minősége, a munkakörülményeink és lakhatási körülményeink minősége, valamint az is befolyásolja egészségünket, ahogy környezetünkben mozgunk stb. Nem sok értelmet látunk abban, hogy megpróbáljuk orvosolni mindezen tényezők egészségünkre gyakorolt hatását, ha nem kezeljük előbb a kiváltó okokat.

Mivel a jó egészségben eltöltött élet az egyik legalapvetőbb emberi jog, mi, Zöldek hiszünk abban, hogy az egészségügyi politika meghatározása mind a megelőzés, mind pedig a kezelés terén a kormányok felelőssége. Az egészségügy egy általános érdekű szolgáltatás, és ezért ebben az összefüggésben az ellentétes érdekek ütközése esetén a közérdeknek kell elsőbbséget élveznie a piac logikájával szemben.

A kormányok által követendő első célkitűzés annak biztosítása, hogy a társadalom minden tagja hozzáférjen a minőségi egészségügyi ellátáshoz. Senki sem maradhat egészségügyi ellátás nélkül, bármilyen társadalmi státusszal rendelkezik is. Mindez megköveteli, hogy kiemelt figyelmet fordítsunk a leginkább rászoruló társadalmi csoportokra, ennél fogva az egyetemes lefedettségnek és a megfizethetőségnek kell minden fenntartható egészségügyi politika központi célját képeznie. Mindezekon túl mi, Zöldek hiszünk abban, hogy az embereknek a lakóhelyükhöz lehető legközelebb kell hozzáférést kapniuk az egészségügyi ellátáshoz, beleértve a mentális egészségügyi ellátást is; ez az egészségügyi szolgáltatók sűrű és diverzifikált hálózatának

kialakítását követeli meg, a házi orvosoktól, a közösségi szervezetektől és a helyi kórházaktól kezdve egészen a nagy intézményekig, amelyek képesek kezelni a legsúlyosabb eseteket. Ebben az összefüggésben úgy ítéljük meg, hogy a házi orvosoknak és más, az elsődleges kezelést ellátó szakorvosoknak (gyermekorvosok, nőgyógyászok, fogorvosok stb.), akik tartós és kiváltságos viszonyban állnak betegeikkel, kulcsfontosságú szerepet kell játszaniuk a hatékony és eredményes egészségügyi ellátás biztosításában.

Az egészséges társadalomhoz hozzájáruló konkrét intézkedéseket, különösen a megelőző intézkedéseket más helyen már felvázoltuk e dokumentumban és az Európai Zöld Párt egyéb dokumentumaiban; kifejezetten az egészségüggyel kapcsolatban

mi, Zöldek a következőket javasoljuk:

- **A kormányoknak aktívan ösztönöznie kell az egészséges életmódra,** előmozdítva az egészséges magatartást az étkezést, a testmozgást, a szabadidős tevékenységeket, az alkoholfogyasztást, a dohányzást és más kábítószerrel illetően, valamint a családi nevelés, a szexuális úton terjedő betegségek (köztük a HIV) stb. tekintetében. Különös figyelmet kell fordítani a felelős közlekedési magatartásra, mivel a közúti balesetek még mindig a halálozás fő okai között szerepelnek Európában. Ezt fokozott figyelemfelkeltő kampányokkal és a gyermekeket célzó oktatási programok növelésével kell elérni.
- **Az EU-nak és a kormányoknak javítaniuk kell a biztonságos és egészséges munkakörülményekre vonatkozó jogszabályokat.** Úgy gondoljuk, hogy a munkavállalókat védeni kell az olyan veszélyekkel szemben, mint a zaj, a napsugárzás vagy más sugárzás, a szélsőséges hőmérsékleti viszonyok közt végzett munka és a hosszú munkaidő. Fokozni kell a végrehajtási erőfeszítéseket ezen a területen.
- **Az EU-nak el kell fojtania a dohányiparnak nyújtott valamennyi megmaradt támogatást,** amely még mindig a közös agrárpolitika része.
- **Az EU-nak ösztönöznie kell a tagállamok együttműködését** egészségügyi rendszereik minőségének fejlesztésével kapcsolatban. Mi, Zöldek egy egész EU-ra kiterjedő cselekvési terv kidolgozását javasoljuk, hogy bizonyos egészségi állapotok tekintetében javítsák a kezelés színvonalát, ahogy az a rákbetegségek ellátása esetében már folyamatban van. Az uniós jogalkotásnak végső soron minőségi minimumszabványokat kell meghatároznia az egészségügyben.
- **A kormányoknak cselekedniük kell annak biztosítása érdekében, hogy kellő számú jól képzett orvosi személyzet álljon rendelkezésre** most és az elkövetkező években az egész EU-ban. Az orvosokat, különösen az elsődleges kezeléseket ellátókat, a nővéreket és a paramedicinális szakembereket képezni kell, és megfelelő számban hozzáférést kell biztosítani ezekhez a szakmákhoz annak érdekében, hogy lehetővé váljon a sűrű és diverzifikált ellátási hálózat kialakítása.

- **A határokon átnyúló egészségügyi ellátás kérdését illetően** javítani kell az egészségügyi szolgáltatások tagállamok közötti koordinációját annak biztosítása érdekében, hogy az országok között egyre nagyobb számban mozgó embereknek ne kelljen szükségtelen problémákkal szembesülniük. Emellett intézkedéseket kell tenni a felelősség tisztázása érdekében a határokon átnyúló egészségügyi ellátás esetén, valamint annak biztosítása érdekében, hogy az a lehetőség, miszerint a polgárok az EU-n belül egy másik országban való kezelést választhatják és annak költségeit megtéríttethetik, ne veszélyeztesse a nemzeti szociális biztonsági és egészségügyi rendszerek fenntarthatóságát.
- **Uniós szintű koordináció a csalás és korrupció leküzdése érdekében** a határokon átnyúló egészségügyi szolgáltatásokban, és annak biztosítása, hogy a pénzt az egészségügyi ellátásra költik. Kiállunk például az egészségügyi ellátás határokon átnyúló koordinációjának jobb igazgatása, valamint a hamisított gyógyszerek értékesítése és felhasználása elleni hatékonyabb küzdelem mellett.
- **Olyan egészségügyi ellátási infrastruktúrákat kell kialakítani** és fenntartani, amelyek nem függenek olyan rendszerektől, mint az úgynevezett köz- és magánszféra közötti partnerségek, amelyek ma létesítményeket biztosítanak ugyan, de ezt a holnap adófizetőinek hatalmas terhére teszik.
- Ösztönözni kell **a nemzeti egészségügyi rendszerek demokratikus irányítását**, például a betegek bevonásával.

Szociális jólét – érték, nem csak költség

A jóléti állam finanszírozási módja országoként eltérő. A forrásokat vagy adófizetők adóiból, vagy pedig a munkát terhelő társadalombiztosítási hozzájárulásokból fedezik. A legtöbb ország inkább a két finanszírozási forrás kombinációját alkalmazza.

A legtöbb jóléti állami rendszer pénzügyi nehézségeken ment át az elmúlt két évtizedben, különböző okok miatt. Mindenekelőtt a munkanélküliség és a társadalmi kirekesztés sok országban növelte a kiadásokat. Másrészt az egészségügyi szükségletek társadalmaink elöregedése, az új betegségek kialakulása és az egyre drágább kezelések miatt bővültek. Harmadrészt az elöregedő népesség azt jelenti, hogy nőtt az a pénzösszeg, amelyet a társadalomnak a nyugdíjakra kell költenie: több nyugdíjas hosszabb ideig él nyugdíjából, a jóléti államnak pedig eleget kell tennie a növekvő szükségletnek, a negyedik korban bekövetkező függőségnek. Negyedrészt abban a gazdasági versenyben, ahol a munkavállalók képzettsége kulcsfontosságú, az államoknak több pénzt kell költeniük az oktatásra. És végül, de nem utolsósorban az adóverseny és az adóparadicsomok csökkentették a tagállamok rendelkezésére álló forrásokat, amelyekből finanszírozhatnák e növekvő szükségleteket. Például a tagállamok közötti

adóverseny miatt az elmúlt tíz évben a társasági adó reálértékben átlagosan tíz százalékponttal csökkent az EU-ban.

Elismerjük annak szükségességét, hogy kezelni kell a jóléti rendszereink előtt álló pénzügyi kérdéseket, de nem hiszünk abban, hogy a megoldás a privatizáció és a jóléti juttatások gyengítésének megszokott kombinációjában rejlene. Sok ember számára a szociális ellátások (nyugdíj, munkakeresési támogatás stb.) biztosítják az egyetlen jövedelmet, illetve ezek a jövő alapját képező befektetést jelentik (oktatás stb.).

Mivel GDP-ben mérve eddig még sosem voltunk ilyen „gazdagok”, paradoxon lenne, ha nem tudnánk finanszírozni azokat a kockázatok kezelésére szolgáló szociális programokat, amelyeket korábban teljesíteni tudtunk. Annak érdekében, helytálljunk a demográfiai fejleményekkel szemben, és javítsuk a társadalmi integrációt Európában, nekünk, Zöldeknek meggyőződésünk, hogy összességében növelni kell a GDP-nek a jóléti rendszerre szánt százalékos értékét, figyelembe véve még a megelőző egészségügyi ellátás és a munkanélküliség csökkenésének pozitív hatását is. Ezt etikai kötelezettségként, de a jövőbe való befektetésként is nagyra értékeljük.

Ebben az összefüggésben mi, Zöldek a következő intézkedéseket javasoljuk

- **Egy új Zöld program:** Az EU és tagállamainak összehangolt kezdeményezése a zöld beruházások új hullámának elősegítése érdekében, hogy felkészítsük gazdaságunkat az olaj utáni korszakra, és magakadályozzuk a további éghajlatváltozást. Ez egyúttal növeli a jóléti rendszer bevételeit, miközben csökkenti a munkanélküliséget, mivel ezek a beruházások munkahelyek millióit fogják létrehozni olyan területeken, mint a megújuló energiák, a kollektív közlekedés, a szerves mezőgazdaság, a környezetbarát építkezés stb. (Részletesebben lásd „A Zöldek gazdasági víziója Európáról” című dokumentumot).
- **Prioritássá kell emelni a megelőző egészségügyi ellátást,** és el kell távolodni az olyan egészségügyi rendszerektől, amelyek csak a gyógyításra összpontosítanak. A megelőzés óriási mértékben csökkentheti az ellátás teljes költségét (kevesebb távollét, kevesebb rendelvény stb.), ami hatékonyabb és eredményesebb egészségügyi rendszert jelent egészségünk és a gazdaság javára.
- **Ki kell szélesíteni a jóléti rendszerek finanszírozási alapját,** például azáltal, hogy bevonják abba a nyereségadóból, a tőkenyereség-adóból és az energiafogyasztási adóból származó bevételeket is. A tőkének és a vállalatoknak egy méltányos hányadot kell vállalniuk az adókból és társadalombiztosítási hozzájárulásokból, ami azzal jár, hogy fokozni kell az adóügyi és szociális csalások és az adók kijátszása elleni küzdelem intenzitását és hatékonyságát. Az Európai Unió azon a ponton működhet közre ebben hasznosan, hogy harmonizált adóalapot és differenciált² minimális adókulcsokat érvényesít ezen a területen. A ténylegesen

² azaz viszonylag alacsony minimális adókulcs az új tagállamokban a felzárkózási időszakban, és magasabb
DV\749782HU.doc 30/33

szociális Európa nem valósulhat meg egy adózás szempontjából egységes Európa nélkül.

- **A magán nyugdíjrendszereknek nyújtott igazságtalan adóösztönzők visszaszorítása:** Az államok adóösztönzőket vezettek be annak érdekében, hogy bátorítsák az embereket nyugdíjaik önálló megtakarítására. Sok esetben ezt a közös pénzt igazságosabban és hatékonyabban lehetne elkölteni, ha azokat az állami nyugdíjrendszerekbe fektetnék be. Nem szabad szociálisan igazságtalan adóösztönzőket nyújtani a magánrendszerek számára.
- **A munkáltatók részére biztosított adómentességek és a társadalombiztosítási hozzájárulások tekintetében nyújtott kedvezmények felülvizsgálata:** Sok európai ország az adómentességek és a társadalombiztosítási hozzájárulásokkal kapcsolatos kedvezmények számos fajtáját biztosítja a munkáltatóknak. Úgy véljük, hogy ezeket gondosan felül kell vizsgálni hatékonyságuk szempontjából (pl. a létrehozott munkahelyek száma és minősége). Mi, Zöldek az adóknak és társadalombiztosítási hozzájárulásoknak a szociális és környezeti kritériumok szerinti szabályozását támogatjuk.

Az előremutató út

A szociális Európa felépítését sokan évtizedeken át mantraként ismételték. Azonban, miközben Unióink a világon az egyik legmagasabb szintű életszínvonalat élvezi, kontinensünk súlyos szociális kérdésekkel szembesül. Növekszik a bevételek egyenlőtlensége, visszatérően vannak azok a betegségek, amelyekről azt hittük, hogy végleg eltűntek, túl sok gyermek hagyja el oktatási rendszereinket, miközben sok idős ember méltatlan körülmények között él; a megkülönböztetés sok helyen még mindig jelen van, a nyugdíj- és egészségügyi rendszerek finanszírozása pedig veszélybe került.

Nekünk, Zöldeknek a szociális Európa nem csupán egy szép kiegészítője az európai egységes piacnak. A szociális Európa, amely ténylegesen kibontakoztatja az egyént, és mindenkit képessé tesz arra, hogy teljes életet éljen bolygónk keretein belül, szolidaritásban minden emberrel és a jövő generációival, szerves része az európai identitásnak és kulcsfontosságú eleme jövőbeli sikerünknek. Jó egészségben, tisztességes jövedelem mellett olyan otthonban élni, amely megérdemli ezt a nevet, élvezni annak lehetőségét, hogy élete során mindenki kibontakoztathatja saját képességeit és készségeit, olyan munkahelyen dolgozni, amely önkitaljesítéshez vezet és értéket teremt az egyén és a társadalom számára, lehetőséggel rendelkezni a családalapításra, hosszú és egészséges

életet élni egy olyan társadalomban, amely nem különböztet meg: mind részét képezi annak az ígéretnek, amelyet Európa tesz valamennyi polgára felé, függetlenül azok etnikai származásától, korától, nemétől, vallásától vagy meggyőződésétől, szexuális irányultságától vagy bármilyen fogyatékoságától.

Ezen ígéret teljesítésének immár az európai kormányok cselekvéseinek központi elemeként kell visszatérnie. A legmagasabb szinten az Európai Uniónak vezető és kezdeményező szerepet kell vállalnia a nagyra törő célok meghatározásában és a normák rögzítésében a szociálpolitika terén. És mindezeknek a céloknak ugyanolyan kötelező erővel kell bírniuk, mint az egységes piac megteremtését vagy az euro bevezetését lehetővé tevő célkitűzéseknek; a Zöldek szemében a szociális célok nem kevésbé nehezek, mint a gazdasági és pénzügyi célok.

A történelem bebizonyította, hogy a magasabb szintű szociális normák nem ellentétesek a gazdasági fejlődéssel. Éppen ellenkezőleg, e normák aláásása a legbiztosabb út afelé, hogy Európa egy lefelé gyűrűző spirálba kerüljön, amiből a végén összességében szegényebben kerül majd ki. Elég nyilvánvaló, hogy Európa élen járt e bolygó kizsákmányolásában, ugyanakkor egy szociálisan fenntarthatóbb társadalom kiépítésében is. Jelenleg ha körbenézünk, olyan embereket látunk, akik nem csak a materiális kényelemre vágyakoznak, hanem életminőségük lényeges javulására is, ezért nem ez a megfelelő idő ahhoz, hogy feladjuk ezt az álmod. Sokkal inkább az az idő jött el a bolygó minden embere számára, hogy közösen lépjenek rá a fenntartható fejlődés útjára, amely a múltból tanulva radikálisan csökkenti a nem megújuló erőforrások fogyasztását és az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását.

Saját magától nem fog sikerülni, hogy megtaláljuk az ehhez az új alkuhoz vezető utat Európa és a világ polgárai számára. A kihívások ijesztőek: oktatás nyújtása, az egészségügyi ellátás biztosítása és megfizethetővé tétele mindenki számára, a szegénység és a megkülönböztetés elleni küzdelem, miközben meg kell őrizni a szociális rendszerek pénzügyi stabilitását: mindezt nem könnyű megvalósítani. Ez megköveteli valamennyi szereplő bevonását. A polgáraikkal szemben elszámoltatható kormányoknak – a helyitől az európai szintig – újra kezükbe kell venniük a kezdeményezést, újonnan meghatározva a szociális célok irányába mutató prioritásokat. Röviden megfogalmazva, újra az embereknek kell kerülniük a program középpontjába. A vállalatoknak, méretüktől függetlenül, szintén fel kell karolniuk ezeket az új kihívásokat; a részesedések értéke helyett az érdekelt felek értékét kell célként kitűzni, egy kiegyensúlyozott módon. Ugyanakkor különböző minőségünkben, például fogyasztóként, hallgatóként, munkavállalóként (alkalmazottként vagy sem) vagy üzleti vezetőként nekünk, polgároknak is feladatunk, hogy felelősen viselkedjünk. Miközben mindannyian készek vagyunk hasznot húzni egy ténylegesen szociális Európából, mindez anélkül nem válik valóra, hogy mindannyian részt ne vállalnánk – bármilyen kis vagy nagy mértékben is – ezen új társadalom felépítésében.

2008. október 11.

Montreuil, Franciaország